

Landbruks- og matdepartementet
Postboks 8007 Dep
0030 Oslo.

Deres ref.	Vår ref.	Dato
14/1558	20141212/IRN	12.12.2014

Høringsuttalelse vedr. forslag til endringer i forskrift om administrative tollnedsettelse og i forskrift om fordeling av tollkvoter for landbruksvarer

Det vises til høringsbrev datert 20.oktober 2014 om forslag til endringer i forskrift 22. desember 2005 nr 1723 om administrative tollnedsettelse for landbruksvarer (FAT) og i forskrift 10. oktober 2008 nr. 1132 om fordeling av tollkvoter for landbruksvarer.

Islamsk Råd Norge (IRN) er en landsdekkende paraplyorganisasjon for islamske trossamfunn og organisasjoner i Norge, og fungerer som en kontaktinstans mellom storsamfunnet og norske muslimer. Organisasjonen er eid av disse trossamfunn. Islamsk Råd Norge representerer i dag nærmere 86.000 muslimer gjennom sine 37 medlemsorganisasjoner over hele landet. Islamsk Råd Norge representerer med dette nærmere 80 % av de registrerte medlemmer i islamske trossamfunn i Norge.

1. Halalslakt

I Islam er det kun en type halalslakt og denne kalles "zabiha" og er religiøst betinget i sin definisjon. Det vil derfor ikke være riktige å kategorisere halalslakt som "varianter av halalkjøtt" i høringsteksten og ordet "halalslakt" eller "zabiha" (på engelsk skrives dette arabiske ordet som dhabihah) bør brukes istedenfor "halalkjøtt/halal".

Både muslimer og jøder foretrekker slakt uten bruk av bedøvelse. Bruk av bedøvelse er i seg selv ikke forbudt i forbindelse med slakt av dyr i henhold til Islam. Derimot er risikoen knyttet til at bedøvelse kan føre til at dyret mister hjerteaktivitet før slakt eller at det blir skadet. Bedøvelsesmetoder kjent som "stunning to kill"/"bedøvelse med formål å drepe" før slakt vil ikke være tillatt. Tilsvarende hvis det ikke er reversibel prosess, det vil si at dyr ikke kan gjenopplives etter bruk av bedøvelse. For å unngå enhver risiko vil slakt uten bruk av bedøvelse alltid foretrekkes.

Det må også gjøres oppmerksom på at ordet "halal" ikke er kun begrenset til kjøtt, men også til blant annet inntektservervelse og atferd. Det er derfor mer riktig å vise til halalslakt.

Ordet "halal" blir ofte misbrukt av kommersielle aktører, hvor de selv setter betingelser for halalslakt. Dette fører til misvisende merking. Islamsk Råd Norge jobber for å motvirke dette gjennom en halalsertifiseringsordning.

IRN har på grunnlag av medlemsorganisasjoners felles beslutning i en imammøte i januar 2012, brukt unntaksregel¹ for å akseptere slakt av dyr med bedøvelse. Dette under forutsetning av at det gjøres i henhold IRNs halalstandard (IRN:SP:2011:v2) og følges opp av IRNs halalsertifiseringsprogram. Per dags

¹ Se vedlegg til dette dokumentet for mer utdypende beskrivelse.

dato er det kun Nortura sine slakterier på Gol, Egersund, Forus og Elverum som har blitt sertifisert² iht. denne standarden. Her har IRN løpende kontakt med slaktere som har blitt godkjent til arbeidet for å ivareta at slakt skjer i henhold IRNs halalstandard. Tilsvarende gjelder det for videreforedlingsvirksomheter, butikker og restaurant som har blitt sertifisert av IRN. Islamsk Råd Norge har ikke tillitt, basert på erfaring og førstehåndsinformasjon, til halal produkter som føres av ikke halalsertifiserte virksomheter.

En av IRNs medlemsorganisasjoner, Det Islamske Kultursenter i Norge (DIKSIN) har tatt forbehold om aksept av unntaksløsningen. Tilsvarende er det også mange andre muslimer som ikke aksepterer slakt med bruk av bedøvelse. I henhold til islamsk påbud for halalslakt skal slakt skje relativt raskt uten store påkjenninger for dyret. Dyrevelferd skal på alle mulige måter, i hele verdikjeden, ivaretas og er også et påbud i islam. IRN støtter derfor krav som blant annet DIKSIN stiller i forhold til lettere tilgang til slakt gjort uten bruk av bedøvelse.

IRN er av den oppfatning at det må tillates å importere kjøtt slaktet iht. religiøse påbud, der slaktemetoden ikke er tillatt i Norge.

2. Tilgjengelighet av halalkjøtt /markedsituasjon

I høringen er det blitt henvist til IRNs halalsertifiseringsprogram og det legges til grunn at den nasjonale dekningen på halal kjøttproduksjon skal være tilstrekkelig for den lokale etterspørselen. Denne beskrivelsen samsvarer ikke med den faktiske situasjonen.

Halal kjøttmarked kjennetegnes av følgende forhold:

1. På grunn av forskjellsbehandling og begrenset tilgjengelighet blir halal kjøttprodukter omsatt opp til ca. 40 % dyrere enn tilsvarende produkter av ikke-halalslaktet kjøtt.
2. Ved importforbud av tollfritt kvote (f.eks. SACU) har dette direkte negativ innvirkning for virksomheter som produserer halalprodukter, på grunn av manglende lokal tilgjengelighet og utvalg av råvarer.
3. Det er ubalanse mellom lokal etterspørsel etter halalmat og lokal tilgjengelighet/utvalg. Det skjer også en manipulering av markedet vedrørende tilgjengelighet og prising av halal råvarer.
4. Virksomheter som omsetter halal kjøttprodukter opplever begrensninger på lokale råvarer. De har ikke tilgang til blant annet oppskåret/sorteringsprodukter og blir nødt til å kjøpe enten hel eller halve dyr.
5. Det foreligger monopol tilstander som begrenser konkurranse for halal kjøttprodukter, noe som ikke kommer muslimske forbrukere til gode.
6. De halalsertifiserte virksomheter er utsatt for virksomhetsstopp som resultat av manglende råvaretilgjengelighet. De er også utsatt for å bli utkonkurrert fordi en del virksomheter bruker ikke-halal produkter, som lett kan anskaffes til rimeligere kostnad, for omsetning av dette som halal. Dette er misvisende markedsføring som resultat av manglende offentlig tilsyn på merkeveareforskriften.
7. Manglende råvaretilgjengelighet leder til økende omsetning av smuglet "halal" kjøttprodukter via Sverige, med opprinnelse fra baltiske land, Polen, Tyskland og Romania. Som følge av dette er den muslimske forbrukergruppen spesielt utsatt for evt. epidemisk utfall.
8. Flere tusen muslimske forbrukere konsumerer ikke kjøtt på grunn av usikker halal status for kjøttprodukter.

² <http://www.irn.no/produsent-og-produkter> og <http://www.irn.no/butikk-og-servering>

3. Messekvoten

Slik kvoten er utformet i dag er andel kvote ikke proporsjonalt med hensyn til antall personer med jødisk eller islamsk tro. Det vil derfor være forskjellsbehandling å allokere kvoter slikt det er foreslått i høringen, 15 tonn for ca. 1500 jøder og 30 tonn for ca. 200.000 muslimer, for ikke-kommersielt bruk. For å utjevne forskjellen foreslås det derfor å allokere for eksempel 20 kilogram per medlem trossamfunn representerer.

IRN er av den oppfatning at messekvoten slik den håndteres i dag kan lede til misbruk av ordningen og ikke tjener sitt formål. Kontroll av ordningen og evaluering av søkeres reell begrunnelse for tilgang til slakt uten bruk av bedøvelse har vært mangelfull. LMD kan i denne sammenheng samarbeide med de som representerer majoriteten av trossamfunn/trosfeller, for eksempel IRN og DMT.

Islamsk Råd Norge støtter LMD sitt forslag til å endre dagens forvaltningsordning for "messekvoten", forskrift 22. desember 2005 nr 1723, ved å skille imellom kvote for ikke-kommersielt bruk og det som kan importeres for kommersielt salg.

Kravet om at kun registrerte trossamfunn kan søke om kvote i tollkvoteforskriften §7 er også noe som IRN støtter seg til. Derimot vil vi be LMD om å vurdere følgende innspill fra oss for import av kjøtt slaktet iht. religiøse påbud, der slaktemetoden ikke er tillatt i Norge:

- a) Vilkår for fordeling av kvoten bør være proporsjonalt med trossamfunnenes medlemsmasse. Fordeling av kvote kan for eksempel skje ved tildeling i henhold til antall medlemmer i trossamfunnet registrert hos fylkesmannen, f.eks. 20 kg per medlem. Dette vil forenkle tildelingsprosessen og gjøre den mer rettferdig.
- b) Det bør vurderes å delegere administrasjon av "messekvoten" til de som representerer majoriteten av trossamfunn/trosfeller, f.eks. IRN for halalslakt og DMT for kosher. Dette vil kunne forenkle vurdering av søknaden og oppfølgingsansvar. Med dette vil LMD forholde seg til to bestemte organisasjoner og dermed lettere kunne stille krav til dokumentasjon og rapportering.
- c) Bør kunne søke på alle tolltariffer for import (kapittel 2 og 16, EU, WTO og SACU) for utvidet leverandørutvalg med tanke på betydelig høyere innkjøpspris for slakt iht. religiøs påbud.

4. Ordinær tollkvote for halal og kosher slakt

Islamsk Råd Norge støtter forslaget fra LMD om å fastsette egne kvoter for kosher- og halalslakt produkter som kan importeres tollfritt. Gitt at dette er produkter som er slaktet med basis i religiøse påbud og der slaktemetoden ikke er tillatt i Norge.

Islamsk Råd Norge som ikke-kommersiell aktør vil, på vegne av LMD, kunne administrere import kvoten for de ca. 200.000 muslimer i Norge og diverse halalsertifiserte virksomheter som ønsker å omsette halal kjøttprodukter. Vår erfaringstall tilsier at det er om lag 30.000 muslimer som ikke konsumerer kjøtt med kjøp i Norge, på grunn av frykt for at dette ikke er gjort i henhold til religiøst påbud. Veldig mange reiser derfor til f.eks. Sverige for anskaffelse av dette.

IRN vil be LMD om å vurdere følgende innspill fra oss for import av kjøtt slaktet iht. religiøse påbud, der slaktemetoden ikke er tillatt i Norge, for kommersielt salg:

- a) Det bør vurderes å delegere administrasjon av kvoten til de som representerer majoriteten av trossamfunn/trosfeller, f.eks. IRN for halalslakt og DMT for kosher. Dette vil kunne forenkle vurdering av søknaden og oppfølgingsansvar. Med dette vil LMD forholde seg til to bestemte organisasjoner og dermed lettere kunne stille krav til dokumentasjon og rapportering.

Sertifiserte virksomheter vil kunne få overdratt dette fra disse i henhold til deres dokumenterte behov.

- b) Kvoten skal kun brukes i de produkter som omsettes med tydelig merking som "slakt uten bedøvelse".
- c) Import skal kunne gjøres enten i regi av eget selskap eller ved kjøp av import relaterte tjenester fra tredjepart på tildelt volum. Ansvar for oppfølging av etterlevelse av vilkår skal ligge hos den som administrerer kvoten på vegne av LMD, f.eks. IRN/DMT, med dokumentasjon og rapporteringsplikt.
- d) Det må sikres at tildelte kvoter blir fordelt på en slik måte at det ikke favoriserer enkelte kommersielle aktører over andre.
- e) Tildelt kvote skal være fri for tollavgift.
- f) Størrelse på halalkvote foreslås til å være nærmere 250 tonn. Dette tilsvarer ca. 8 kg per person for en gruppe på 30.000.
- g) Bør kunne søke på alle tolltariffer for import (kapittel 2 og 16, EU, WTO og SACU) for utvidet leverandørutvalg med tanke på betydelig høyere innkjøpspris for slakt iht. religiøs påbud.

5. Individuell tollnedsettelse

Islamsk Råd Norge støtter viktigheten med å opprettholde en lokal produksjon. Derimot savner vi en ordning for å sikre den muslimske minoriteten i Norge tilgang til et større produktutvalg. Det gjelder tilgang til kjøttprodukter som ikke kan produseres lokalt. Med dagens regelverk på bruk av bedøvelsesnivå vil f.eks. halalslakt av kalkun ikke være mulig, da det er stor dødelighet ved bruk av bedøvelse.

Islamsk Råd Norge er ikke enig i Landbruks- og matdepartementets vurdering av at det finnes andre muligheter for å importere halalprodukter til nedsatt toll for kommersielt salg.

- Den ordinære importen er kontrollert av et fåtall aktører som har full kontroll på tollfrie produkter, manipulerer priser og setter betingelser for halalslakt.
- For det andre er disse produkter slaktet med bruk av bedøvelse.
- Selv med tollfritt import er slakt iht. religiøs påbud betydelig dyrere i innkjøpspris.

Det foreligger derfor en nødvendighet, slik beskrevet over, for å søke individuell tollnedsettelse når det er manglende dekning og/eller produktutvalg.

Vi er ikke enig i at søknad om individuell tollnedsettelse for religiøst betinget slakt skal være knyttet til hvorvidt det finnes tilgjengelig tollkvoteandel. For det andre mener vi at import av kjøtt slaktet iht. religiøse påbud, der slakemetoden ikke er tillatt i Norge, bør være tollfritt for import og ikke må kjøpes på auksjon, ettersom dette er betydelig dyrere i innkjøp.

IRN støtter tanken om å beskytte norsk landbruk fra import, men vi er ikke enig i hvorvidt dette også er relevant ved import av kjøtt slaktet iht. religiøst påbud. Lokal halalslakt utgjør i dag ubetydelig andel av norske sertifiserte slakteriers omsetning. De fleste industrielle aktører dekker behov for halal kjøttprodukter gjennom import. Det vil således ikke ha noen påvirkning på norsk produksjon ved opprettelse av egen halal kvote og søknad om individuell tollnedsettelse, ved dokumentert manglende dekning eller produktutvalg.

Islamsk Råd Norge er ikke enig i Landbruks- og matdepartementets argumentasjon om at det vil være samme relative prisforskjell mellom ikke-halal og halalslaktet kjøttprodukter. Vår erfaring tilsier det motsatte og vi vil gjerne se på underlag som LMD har brukt til å komme frem til dette. Det er i dag

store prisforskjeller på samme vare mellom halal produkter og ikke-halal produkter, både for lokal produserte produkter og det som importeres.

IRN vil be LMD om å vurdere følgende innspill fra oss for import av kjøtt slaktet iht. religiøse påbud, der slaktemetoden ikke er tillatt i Norge, for kommersielt salg ved søknad om individuell tollnedsettelse:

- a) Søknad for individuell tollnedsettelse skal gjøres i regi av organisasjoner som representerer majoriteten av trossamfunn/trosfeller, f.eks. IRN for halalslakt og DMT for kosher.
- b) Manglende dekning eller produktutvalg må begrunnes i søknaden og innvilges hvis dette kan dokumenteres av søkeren.
- c) Bør kunne søke på alle tolltariffer for import (kapittel 2 og 16, EU, WTO og SACU), uavhengig hvorvidt det finnes tilgjengelig tollkvoteandel for ordinær import.

Med forslag gitt over vil ikke det fortsatt ikke være noen fare for nevneverdig svekkelse av beskyttelsen for norsk kjøttproduksjon som ligger i dagens importvern.

Islamsk Råd Norge håper LMD vil ta godt imot våre innspill og vurdere en ny ordning som fører til økt tilgjengelighet og utvalg av kjøttprodukter for religiøse minoriteter med jødisk og islamsk tro.

Med hilsen

Mohammad Bouras
Styreleder
Islamsk Råd Norge

Med hilsen

Mehtab Afsar
Generalsekretær
Islamsk Råd Norge

VEDLEGG – TILLEGGSINFORMASJON

OM ISLAMSK RÅD NORGE (IRN)

Islamsk Råd Norge (IRN) er en paraplyorganisasjon for islamske trossamfunn og organisasjoner i Norge. Medlemsmoskeene utpeker to representanter hver til Rådet som velger et styre annethvert år. Styret består av leder, nestleder, sekretær, økonomiansvarlig og komiteledere. I tillegg har IRN et sekretariat som per dags dato består av 3 ansatte i fulltidsstillinger.

IRN Halalsertifiseringskomiteen

Komiteen ledes av et styremedlem som har fått i oppgave å jobbe spesifikt med halal relaterte aktiviteter. Komiteen ble skilt ut av tjenestekomiteen i april 2011 for å igangsette halalsertifiseringsprogram. Dette ble besluttet av Rådet etter stor påtrykk fra muslimske forbrukere til moskeer om å igangsette tiltak for å gjøre sertifisert halalmat tilgjengelig for dem. Forbrukere er fortvilte over manglende tilgjengelighet, utvalg, halalstatus på det som blir omsatt, misvisende merking og dyre priser, sammenlignet med ikke-halal kjøtt som blir omsatt i tradisjonelle dagligvarer. Som en religiøs minoritet med høy grad av muslimer med innvandrers bakgrunn er de en del av lavinntektsgruppen og hvor det å konsumere kjøtt som er opp til 30-40 % dyrere i pris en stor økonomisk belastning i familieøkonomien. Dette leder også til blant annet stor "svenske" handel i blant norske muslimer. På grunn av den store prisforskjellen mellom halal og ikke-halal kjøttprodukter, manglende råvarer tilgjengelighet og produktutvalg har også enkelte personer/aktører utviklet en skyggeøkonomi som har fått organisert seg opp igjennom mange år.

IRN Halalsertifiseringsprogram og standard IRN:SP:2011:v2 og IRN:NTI:2012:v9

Som resultat av manglende oppfølging og tilrettelegging av halalmat for den muslimske minoriteten i Norge og samtidig forbud mot halalslakt i henhold til religiøst påbud, ble det i regi av imamkomiteen i Islamsk Råd Norge igangsatt arbeid for å utrede mulighet for en halalstandard med mulighet for halalslakt (Zabiha) innenfor den Norske Loven.

Imamkomiteen består av imamer fra medlemsmoskeer som utpekes av imamer selv for å representere dem i religiøse spørsmål og tolkninger. Imamkomiteen skal til enhver tid være representert av imamer fra de ulike lovskoler for å ivareta bredden av tolkninger i blant muslimer i Norge.

I januar 2012 ble et forslag for halalstandard presentert til imamkomiteen. Til møte ble også imamer som ikke var medlem av imamkomiteen og moskeer som ikke er tilsluttet Islamsk Råd Norge invitert. Halalstandard IRN:SP:2011:v2 ble utarbeidet i tett dialog med imamkomiteen, medlemsmoskeer og Nortura. Nortura har i prosessen tilrettelagt for å utrede industriell mulighet for halalslakt (Zabiha) med de påbud som foreligger i Islam, med de ulike tolkninger for utførelse og i henhold til gjeldende Norsk Lov. Halalstandarden ble godkjent med følgende anmerkninger:

1. At det utføres i henhold til de kontrollrutiner og tiltak som er beskrevet av IRN halalstandard og i henhold til Halalsertifiseringsprogram til IRN, med dødelighetsgrad tilnærmet null.
2. Standarden ble godkjent som unntakstilstand som resultat av at den Norske Stat ikke tillater den muslimske minoriteten i Norge å praktisere slakt i henhold til et viktig religiøst påbud i Islam.
3. Standarden ble godkjent som resultat av manglende offentlig kontroll og tilsyn av halal merkede produkter og virksomheter. Betegnelsen halal blir misbrukt av kommersielle aktører, hvor de selv setter premisser for hva som er halal og leder til misvisende merking ovenfor de muslimske forbrukere. Det er derfor viktig å igangsette arbeid for å

motvirke dette og for å ta tilbake den religiøse definisjonen av ordet halalslakt. Ordet halalslakt (Zabiha) er religiøst betinget definert i Islam.

4. Bruk av bedøvelse i seg selv er ikke forbudt i henhold til krav for halalslakt (Zabiha) i Islam. Derimot knyttet risikoen til bedøvelse ved at et dyr mister hjerteaktivitet før slakt eller at det blir skadet. Slakteri anlegg som benytter bedøvelsesmetoder kjent som "stunning to kill"/"bedøvelse med formål å drepe" før slakt vil ikke være halal. Tilsvarende hvis det ikke er reversibel prosess, det vil si at dyr ikke kan gjenopplives etter bruk av bedøvelse. For å unngå enhver risiko vil slakt uten bruk av bedøvelse alltid foretrekkes og er mer i henhold til religiøst påbud for halalslakt (Zabiha).

Det var nesten enstemmig enighet om at den Norske Stat ved å nekte muslimer å praktisere halalslakt (Zabiha) i henhold til religiøst påbud og manglende alternativ for import tvinger den muslimske minoriteten til å søke en unntaksløsning. Halalmat omfang i hverdagslivet er en større utfordring for de nesten 200.000 muslimer enn for de ca. 1500 personer med jødisk tro. Messekvoten har aldri vært en praktisk løsning på å tilrettelegge for at den norske muslimske minoriteten skal kunne praktisere sin tro for tilgang til religiøst betinget halalslaktet (Zabiha) kjøtt.